

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^Η

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικές προτάσεις ονομάζονται οι προτάσεις που εισάγονται με τις **αναφορικές αντωνυμίες** και τα **αναφορικά επιρρήματα**.

Οι αναφορικές αντωνυμίες είναι οι εξής:

α) **που**

β) **ο οποίος, η οποία, το οποίο**

γ) **όποιος, όποια, όποιο ή ό,τι** (ή οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε)

δ) **όσος, όση, όσο**

Τα **αναφορικά επιρρήματα** είναι τα εξής:

α) **όπου, οπουδήποτε, εκεί που** (→ δηλώνουν τόπο)

β) **όποτε, οποτεδήποτε, τότε που** (→ δηλώνουν χρόνο)

γ) **όπως, καθώς** (→ δηλώνουν τρόπο)

δ) **όσο, οσοδήποτε** (→ δηλώνουν ποσό)

Παραδείγματα

- Ήταν δύσκολος ο χρόνος που έφυγε.
- Το βουνό το οποίο βλέπετε είναι το ψηλότερο της περιοχής.
- Μπορείς να κάνεις ό,τι θες.
- Έριξε τόση βροχή όση δεν είχε ρίξει σε ένα χρόνο.
- Όπου υπάρχει καπνός, υπάρχει και φωτιά.
- Έλα από το σπίτι όποτε μπορέσεις.
- Θα γίνουν τα πράγματα όπως τα κανονίσαμε.
- Πρέπει να μείνεις εδώ όσο χρειάζεται.

Οι αναφορικές προτάσεις **χωρίζονται σε δύο κατηγορίες** ανάλογα με το συντακτικό τους ρόλο μέσα στο λόγο. Έτσι υπάρχουν:

α) οι **επιθετικές αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες **που** και **ο οποίος, η οποία, το οποίο**.

β) οι **ελεύθερες αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες **όποιος, όποια, όποιο** και **όσος, όση, όσο**, καθώς και με τα **αναφορικά επιρρήματα**.

ΟΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι επιθετικές αναφορικές προτάσεις προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό της κύριας πρότασης.
- **Όταν δε χωρίζονται με κόμμα** από την κύρια πρόταση, μας δίνουν μια **πληροφορία** για το ουσιαστικό που είναι **απαραίτητη για να το διακρίνουμε από άλλα της ίδιας ομάδας**.

Στο παράδειγμα «Το βουνό **το οποίο βλέπετε** είναι το ψηλότερο της περιοχής» η αναφορική πρόταση επιχειρεί να διακρίνει το συγκεκριμένο βουνό από όλα τα άλλα βουνά της περιοχής. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη. Ειδάλλως θα υπήρχε ασάφεια για ποιο βουνό γίνεται λόγος.

- **Όταν χωρίζονται με κόμμα** από την κύρια πρόταση, **απλώς προσθέτουν μια πληροφορία** για ένα ουσιαστικό της κύριας πρότασης το οποίο έχει διακριθεί από άλλα της ίδιας ομάδας ή το οποίο δηλώνει κάτι συγκεκριμένο, ειδικό ή μοναδικό.

Π.χ. Η Ευρώπη, **στην οποία ανήκει και η Ελλάδα**, είναι η πιο πυκνοκατοικημένη ήπειρος.

Η αναφορική πρόταση του παραπάνω παραδείγματος δεν δίνει μια πληροφορία απαραίτητη για την διάκριση και την κατανόηση του ουσιαστικού «Ευρώπη», γιατί αυτό δηλώνει ήδη κάτι συγκεκριμένο και μοναδικό. Συνεπώς μας δίνει απλώς μια πρόσθετη πληροφορία.

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις μπορούν να λειτουργούν:

➔ ως υποκείμενο π.χ.: **Όποιος ενδιαφέρεται** να το δηλώσει.

➔ ως αντικείμενο π.χ.: Μπορείς να κάνεις **ό,τι** θες.

➔ ως κατηγορούμενο π.χ.: Εύχομαι να γίνεις **ό,τι** ονειρεύεσαι.

➔ ως επιρρηματικός προσδιορισμός:

Χρόνου π.χ.: Θα έρχεστε **όποτε** σας καλώ.

Τρόπου π.χ.: Θα γίνουν τα πράγματα **όπως** τα κανονίσαμε

Τόπου π.χ.: Πάμε **όπου** θέλεις.

Ποσού π.χ.: Έριξε τόση βροχή **όση** δεν είχε ρίξει σε ένα χρόνο

